

Izbaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldar.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen političen list.

Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva uli-
ca št. 5.

Telefon 3/VI.

Letnik 2.

Maribor, ponedeljek 24. februarja 1919.

Štev. 45.

Laški kralj ubit?

Ta vest, došla ob sklepu lista iz privatnih virov, še uradno ni potrjena.

Našim bralcem!

Z današnjo številko je prevzel nov konzorcij in nov urednik naš list. Mariborski delavec bo zastopal v prvi vrsti našega malega človeka na podlagi zdravega demokratizma. Bojeval se bo proti vsakemu izsesavanju našega delavca in uradnika kmeta in obrtnika od strani kapitalistov, nastopal pa bo ravnatoko brezobzirno proti vsakemu pojavu bolševizma, ki je spravil povsod ravno delavske sloje v pogubo.

Pod zastavo jugoslovanskega edinstva.

Še je tiščala nemška in madžarska peta naš filnik ob tla, ko smo proglasili našo jugoslovansko deklaracijo, ko smo se izrekli za ujedinjeno Jugoslavijo, v kateri naj bi bili združeni vsi Jugoslovani. Vse tisočletno suženjstvo smo pozabili, ko se je porodilo v naših srcih tisto veliko upanje na nepoznano svobodo. Brez strahu so podpisovali naši možje in naše žene deklaracijo in vsako mučeništvo bi takrat pretrpeli za to neizmerno vero. To je bilo 30. maja 1917.

In danes smo prosti in združeni v neodvisni kraljevini. Da pa bo ta država močna na znotraj in na zunaj, mora prešiniti vsakega posameznika čut resničnega edinstva vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ta čut je jako razvit med Srbi in Slovenci, manj ga je najti med hrvatskimi židovi, plemiči in drugimi vojnimi dobičkarji, ki bi radi svoje brate še naprej izsesavali. Na vseh shodih naj vse stranke obrazložijo potrebo kar najožjega edinstva SHS in kar najkrepkejše centralne vlade, ki naj s krepko roko prepreči vsako ceplenje državne moči v obliki kakih zakotnih vlad najsi je to v Za-

grebu ali v Ljubljani. Kot jako zdrav pojav za ojačenje državne misli je ustanovitev enotne državotvorne demokratične stranke Srbov, Hrvatov in Slovencev. Tako se bo razširila Jugoslovanska demokratska stranka po vsem jugoslovanskem ozemlju in združila vse demokratske ljudi vseh plemen in vseh veroizpovedanj. Mi pozdravljamo to združitev in ji želimo tisti uspeh, ki je procvitu naše svobodne domovine potreben.

Političen pregled.

Državni zbor kraljevine SHS se otvori na slovesen način 1. marca v Beogradu. Naše poslance je predsedstvo deželne vlade v Ljubljani brzojavno poklicalo. V sredo se polje poseben vlak iz Ljubljane z Beograd. Vsak poslanec mora vzeti seboj posteljino in odejo, ker so Madjari in Nemci svojčas Beograd popolnoma oplenili.

Shod JSDS v Mariboru. Tozadevno poročilo prinesemo prihodnjic.

Resolucija demokratske stranke SHS. Resolucije, ki so bile sprejete na skupščini demokratske stranke SHS, 18. t. n. se glase: Uvidevamo potrebo, da naj se osnuje velika demokratska državotvorna stranka Srbov, Hrvatov in Slovencev. Organizacija naše edinstvene države kot ustavne parlamentarne monarhije pod dinastijo Karagjorgjevičev naj bo centralistična, toda upravno decentralistična, to je v njej naj bo ena vlada z enim zakonodajnim zastopstvom poleg široke krajevne samouprave. Monarhija bodi v socialnih in gospodarskih vprašanjih moderna in radikalna, stoječa na stališču slabih proti močnim in oslanjajoča se na najširše narodne sloje. Izvoli naj se začasni odbor, ki bo stopil v zvezo s strankami v Srbiji, ki bo z onimi izmed njih, ki stoje načelno najbližje in ki hočejo organizirati enotno stranko na vsem teritoriju kraljestva SHS, izdelal definitiven program. Ta se bo predložil konstituenti stranke, katere se udeležijo delegati vseh delov kraljestva.

Krajevnim organizacijam JDS. Strankin izvrševalni odbor je jeseni sklenil, da naj se volitve novega izvrševalnega odbora JDS, ki sestoji po organizacijskem redu iz vseh državnih in deželnih strankinih posilancev in iz 66 izvoljenih članov, izvrše 4 mesece po končani vojni. Strankino načelstvo je razposlalo vsem krajevnim organizacijam pismena navodila glede določitve kandidatov

za izvrševalni odbor in glede volitve. Odbor krajevne organizacije naj povabi do 25. svečana svoje člane na članski sestanek, ki naj določi kandidata za izvrševalni odbor. Kandidat krajevne organizacije je seveda lahko tudi član stranke izven domačega kraja ali iz oddaljenega mesta. Če bo vsaka organizacija določila kandidate izmed svojega članstva, potem je malo upanja, da pridejo v končno kandidatno listo, ki jo sestavi stari izvrševalni odbor, ker se predlogi krajevnih organizacij preveč cepijo. Izberite osebe, ki so sposobne in imajo res veselje do javnega delovanja in ki pri tem ne iščejo časti ali priznanja. Stari izvrševalni odbor bo 2. marca izmed vseh kandidatov od krajevnih organizacij izbral 66 kandidatov (za Štajersko 20, Dolenjsko 9, Gorenjsko 6, Notranjsko 6, Ljubljano 12, Koroško 4, Goriško 9) t. j. končna kandidatna lista, kot predlog za izvolitev po krajevnih organizacijah, ki se morajo izvršiti med 5. — 30. marcem. Izid volitev sporočijo odbori kraj. organizacij osrednjemu skrutiniju JDS. v Ljubljani do 12. aprila. Vse krajevne organizacije imajo torej po orgn. redu najprej članski sestanek, potem pa občni zbor za izvršitev volitve. Opozarjamo vse odbore, da skrbijo za obe zborovanji za primeren spored. Vsako priliko je treba porabiti za to, da se članom pojasni domače krajevne gospodarske potrebe in načrte (prim. navodila za delokrog kraj. organizacij, razposlanih vsem odborom) in da se člani seznanijo s programom in organizacijskim redom (osobito točke II., III., VIII., deloma tudi VII.). Oba sestanka morata biti dobro pripravljena. Odborniki naj si snov za razlago med seboj razdele. Vsak odbornik mora poznati program, org. red in se mora vaditi v razlagi in govorni zmožnosti.

Resel demisioniral? Poroča se, da je odstopil Resel kot vojni minister. Nemci so izgubili popolnoma svoje glave in se bojijo strašne odgovornosti.

Razmere v Gradcu. Lakota in splošno pomanjkanje in draginja na eni strani, a brezskrbna gospoda, ki ima še vsega dovolj, na drugi strani, je pripeljala do gospodarsko političnih bojov, ki so v soboto zahtevali prve krvave žrtve. Padla je 5 ljudi in mnogo je ranjenih. Vojaštva imajo 4—5 vrst. Volkswehr, Heimwehr, Arbeiterwehr in Studentenwehr, na katero so ljudje posebno hudi in so jo razorožili. Situacija je še vedno jako napeta in nevarna.

Madžarske tolpe ne dajo miru. Po zadnjih poročilih iz Radenc so madžarske tolpe

včeraj zopet skušale vpasti na naše ozemlje. To pot so streljali ne samo s puškami, temveč tudi s strojnimi. Težko ranjen je bil neki možki, ki je bil na potu v cerkev. Ljudstvo je bilo seveda prestrašeno, ker so Madžari vsepovprek streljali. Naše straže so Madžarom zabranila poskuse vpada preko Mure.

Iz Jugoslovanske demokratske stranke.

Sv. Marjeta o. P. V sredo, 19. febr. se je ustanovila kraj. org. JDS. za našo faro. (Govoril prof. Voglar in dr. Lipold).

Pobrezje pri Mariboru si je ustanovilo 20. febr. svojo krajevno organ JDS. (Govoril prof. Voglar). Na istem sestanku se je ustanovil pododbor NSZ. (Govoril g. Juvan).

Sv. Peter pri Mariboru. Dne 22. febr. se je ustanovila tukaj kraj. org. JDS. (Govoril prof. Voglar).

Ruše. V nedeljo, 23. febr., se je vršil tukaj ob množični udeležbi ljudski shod. Prof. Voglar je govoril o občem političnem položaju, o potrebi političnega šolanja našega ljudstva posebno sedaj, ko si moramo novo svobodno domovino še le urediti, ter naglašal zahtevo po popolnem edinstvu vseh jugosl. plemen po krepki centralni vladi in obširni upravni avtonomiji v občini in okrožju. Dr. Lipold je govoril jako pregledno o vprašanju valute in vojnega posojila. Ob koncu zborovanja je predlagal prof. Voglar resolucije v smislu svojega govora, ki so bile enoglasno sprejete.

Mariborske novice.

Državna posredovalnica za delo. Podružnica za Maribor in okolico je začela s svojim poslovanjem v soboto dne 22. febr. Njen delokrog se do ustanovitve nadaljnjih podružnic raztega na vsa slovenska Štajersko. Urad je na Grajskem trgu št. 2 (prej sladčičarna Pelikan). Zavod posreduje vsakovrstna pisarniška, obrtniška, dninarska itd. dela in sicer brezplačno tako za delodajalca kakor za delojemalca. Uradne ure so začasno: za moške od 9—12 dopoldne in za ženske od 2—4 popoldne. Dajejo se tudi vsakojake informacije glede dela. Posreduje se tudi sprejem učencev.

Mariborski Nemci so pač lahko veseli, da skrbijo za varnost njihovega imetja in življenja vzorno disciplinane jugoslovanske čete. Kako bi se jim godilo, ko bi vzdrževalo graško „vojaštvo“ tukaj varnostno službo! Pač tako, kakor njihovim bratom v Gradcu.

Krvavi dogodki v Gradcu. Strašno prokletstvo, ki so si ga nakopali Nemci s to vojno, se že kaže vsepovsod po nemških mestih. Ljudstvo so izmotali do kosti in ga s tem prisilili do vstaje. Razneli so tekom vojne vse živinske nagone v nemški soldateski proti Slovanom. Sedaj pa, ko se je pokazala lakota, se obrača ta surova narava proti lastnim voditeljem, ki pa za pobunjeno ljudstvo ni najo drugega kakor strojne puške. Kakor poročajo najnovejše vesti, je bilo pri zadnjih izgrelih 15 mrtvih in 90 ranjenih. In take vstaje in taki poboji so sedaj v nemških pokrajnah na dnevnem redu.

Izvažanje živil tež postaje Špilje do Ljutomera. Dognalo se je, da različni navijalci cen živila na ta način izvažajo iz Jugoslavije v Nemško Avstrijo, da si kupijo potne liste do ene postaje na progi Špilje—Ljutomer in potem od tam blago spravijo v Nemško Avstrijo. Z ozirom na to dejstvo se bodo odslej vsa živila in druge potrebščine, katere se namerava spraviti v smeri od postaje Špilje—Ljutomer, za-

segla in se ne spustijo skoz. Občinstvo naj se strogo drži na ta predpis, da se obvaruje škode.

Proti nemškim hujskačem. V zadnjem času se opaža, da nemški železničarji zopet skušajo s svojimi hujskarijami zbegati po zadnjih dogodkih deloma že pomirjeno nemško občinstvo. Ti od znane strani dobro plačani hujskači naravnost izzivajo, da se bode odslej proti njim moralo ostreje — če treba, tudi brezobzirno postopati. V interesu nemških someščanov je, da se ne pustijo vplivati po takih plačanih hujskarijah. Kaj take hujskarije prinašajo v škodo vsemu prebivalstvu, to smo deloma morali občutiti; komur pa to še ni bilo dovolj, naj si gre pogledat v Gradec že več dni trajajočo anarhijo in krvave dogodke zadnjih dveh dni. Delajmo vsi na to, da sedanji red in mir ostane tudi še za nadalje.

Kavarna „Evropa“ v slovenski posesti. Kavarno „Evropa“ je kupila gospa Stelzer za 180.000 K. S tem dobimo Slovenci svojo prvo slovensko kavarno. V to kavarno so Slovenci že v zadnjem času pod dosedanjim lastnikom radi zahajali, ker so se dobili vsi slovenski časopisi in sta bila lastnika tudi napram Slovincem prijazna.

Krvavi dogodki v Hočah. Včeraj po noči so Nemci v Hočah, kjer so naši dijaki priredili gledališko predstavo, napadli Slovence in je, kolikor smo ob sklepu lista izvedeli, vstreljen eden Slovenec, imenom Rečnik.

Poboji na Teznu. Včeraj je na Teznu v gostilni Rot prišlo med Nemci in našimi vojaki do poboja. Kolikor je do zdaj znano, sta bila dva vojaka topničarskega polka težko ranjena.

Zasačeni hazardisti. V gostilni Krischetz na Šmidovem trgu so igrali 4 hrvaški vojaki z nekim ključavničarjem Merkunom hazardno igro. Merkun je zgubil 100 K. Hazardisti so že izročeni pristojni voj. oblasti.

Tat samo zase. Neki mizar v delavnici južne železnice je ukradel 12 kosov desek. Izgovarjal se je, da bi samo zase napravil majhen zaboj za smeti. Bil je mnenja, da to ni nič hudega, če vkrade kdo kaj samo za lastno korist.

Tatica v vojaški obleki. Včeraj je aretirala naša policija na kolodvoru neko Heleno Pangerer, staro 20 let, ker se je vozila v vojaški obleki. Dognalo se je, da je pred časom ukradla nekemu tukajšnjemu javnemu funkcionarju nahrbtnik s perilom in obleko v vrednosti 1180 K. Dotični gospod je k sreči našel na Glavnem trgu svojo suknjo na telesu nekega drugega ter jo je konfisciral.

Pretep. V Dravski ulici sta se včeraj ob ½8. skregala in strelala neki Hrastnik Ant., delavec na kor. kolodvoru in invalid Vojsteršek. Naša državna policija ju je na primeren način zopet spravila in pomirila.

Razne novice.

Edison upa, da postane sto let star. Ob priliki slavnosti, ki so jo priredili ob 72 letnici rojstva Edisona, se je ta izrazil, da upa, da doseže starost svojih prednikov. Njegov praded je imel 104 leta, njegov ded 166 let in njegov oče 94 let!

Konjsko meso. Iz Frankfurta se čuje: Na trnovaju sta se vozila dva moža, vsak z velikim zavojem pod pazduho. Ko so jih vprašali, kaj neseta v velikih zavojih, sta odgovorila zadovoljno: »Ej, deset funtov konjskega mesa!« nakar so vsi potniki našpičili ušeka in občudovali srečna moža. »Da, res, tu poglejte!« je dajal eden in odvil na enem koncu ter dejal proti drugemu: »Ti gotovo spadajo k ljudem

boljše vrste, ki raje stradajo. Poglejte tega«, je dejal in pokazal na moža, ki je ravno izstopil, »ta je celo sorodnik našega predsednika Eberta, pa je konjsko meso«. Vsi so se smejali nad to dokazujočo opazko.

Vsega je dosti v Ameriki. Samo mesto Njujork ima toliko telefonov, kolikor vsa Evropa skupaj. V Nebraski ima vsaka osma oseba avtomobil — toraj bolj na gosto ko pri nas kolo. V Čikagu je sezidal neki milijonar velik zavod za študentke s prekrasno knjižnico, telovadnico, parkom... vse v spomin svoje umrle žene. — Kje so pri nas ljudje, ki bi s svojim ogromnim denarjem zidali dobrodelne zavode v spomin svojih rajnih. Nikjer jih ni. Če nima sočutja za eno, ga tudi za drugo ne more imeti. In vendar razmere kar kričijo po dobrodelnih in kulturnih napravah.

Teliček in dete. V državi Colorado v Ameriki je kandidiral Mister Šmid proti nekemu možu z imenom Jones. Nekega večera ravno pred volilnim dnevom, je prišel Šmid k hlevu nekega starega farmerja, ki je ravno molzel kravo. Mož pa je imel pri tem sitnosti, ker ga je nadlegovalo pri delu mlado tele, ki je hotelo piti mleko. Da bi se prikupil farmerju, je prijel kandidat telička in ga trdo tiščal med kolena, dokler mož ni dovršil molznje. Nato se je predstavil: »Jaz sem republikanski kandidat Mister Šmid. Mislim, da poznate moža, ki je moj protikandidat.« Veselo mežikaje je odgovoril farmer počasi: »Seveda ga poznam, gospod. Saj je ravno zdaj v hiši in varuje moje dete.«

Wilsonov okus. Kakor piše „Avanir“ bere Wilson najraje detektivske povesti in zna povesti o Sherlock Holmesu in Nick Cartersu skoraj na pamet. Wilson je tudi precej „šik“. Njegov krojač mora biti umetnik, njegov brivec zelo pazljiv in spreten, ker predsednik tudi med britjem ne molči. Od francoske obali je Wilson ves očaran in ima doma v Washingtonu spretnega francoskega kuharja, ki mu pa mora jedi dobro „začiniti“ z dišavami. Dokler se je mudil v Parizu, mu je bil od francoskega ministerstva pridržen poseben kuhar in tudi eden izmed pariških restavrantov je poslal v hotel Murat enega svojih najboljših specialistov kuharjev.

Šala. V neki mali družbi se je nahajala med poročenimi pari tudi neka neporočena dama, ki so jo uvrstili z domačo hčerko med tete. »Toda,« je dejala mala, »druge so pripeljale tudi strice s seboj. Kje pa je tvoj?« — »Nimam ga.« — »Zakaj ne?« — »Ker se nisem poročila.« — »Zakaj se nisi poročila.« — »Ker me nihče ni vzel!« — Mala deklica ni mogla razumeti tega kočljivega slučaja, pa je dejala: »Ali pa si povprašala vsakega, na cesti in povsodi?«

Igrače in galanterija

se zaradi opusta teh predmetov, na drobno kakor na debelo, popolnoma razproda po zelo znižanih cenah v trgovini

Vilko Weixl, Glavni trg 22.

Na prodaj je tudi pet sokolskih telovadnih hlač.

Prva jugoslovanska veletrgovina papirja in galanterije

Vilko Weixl Maribor, glavni trg 22

prporoča vsakovrstne razglednice, papir, knjige z povesti za mladino in odrasle, knjige z podobanci, albume, igrače i. t. d.